

ת"פ (חיפה) 25063-07-24 - מדינת ישראל נ' סامي מרעי

ת"פ (חיפה) 25063-07-24 - מדינת ישראל נ' סامي מרעי מחוזי חיפה

ת"פ (חיפה) 25063-07-24

מדינת ישראל

נ ג ד

سامי מרעי (עוצר)

בית המשפט המחוזי בחיפה

[23.12.2024]

כב' הנשיא, השופט אביה לוי

גזר דין

כללי

הנאשם, סامي (בן חסן) מרעי (יליד 6.9.2004), הורשע ביום 19.9.24, על סמך הודהתו במסגרת הסדר טיעון, בכתב אישום מתוקן שהוגש נגדו בגין עבירה שוד לפי סעיף 402(א) ועבירה תקיפת זkon לפי סעיף 368(א) לחוק העונשין תשל"ז-1977 (להלן: "החוק"). הנאשם נעצר לראשונה במסגרת תיק זה, והוא עצור מיום 30.6.24 ועד לתום ההליכים המשפטיים נגדו.

עובדות כתוב האישום המתוקן

ביום 30.6.24 בשעה 17:45 או בסמוך לכך, שהוא הנאשם ברחוב החלוץ 54, חיפה (להלן: "הרחוב"). באותו מועד, וב, יליד *** (להלן "המתלון"), טיל עם כלבתו ברחוב. הנאשם, אשר הבחן במתלון עבר לידי, החליט לשדוד את המתלון. הנאשם החל ללקת בעקבותיו של המתלון ומשהיג אותו, התקrab אליו מאחור, וניסה להוציא מכיס חולצתו של המתלון ארנק, אשר הכיל 800 ₪ במזומן וכן כרטיסים שונים (להלן: "הארנק"). המתלון התנדד לכך, ובתגובהה, חנק הנאשם את המתלון והפיל אותו ארضا, וכتوزאה מנפייתו ספג המתלון חבטה בראשו. המתלון נאבק בנאשם ואחז ברגלו כדי למנוע ממנו לטל את הארנק, אולם הנאשם מצד דחף את המתלון, נטל את הארנק ונמלט בritchאה מהמקום כשהוא נושא עמו את הארנק, בכוונה לשלול אותו שלילת קבע מהמתלון. במשיו, גנב הנאשם מהמתלון את ארנקו, ובין היתר גם את הכסף שהוא מצוי בו - 800 ₪, תוך שימוש באלים. כתוצאה ממשיו של הנאשם נגרמו למATALON שפוחפים בידו, ברגלו וכן במצחו.

תקסир שירות המבחן

על-פי תסוקיר שירות המבחן שנערך בעניינו של הנאשם ביום 3.11.24 (להלן: "התסקיר") עולה כי לנאשם היכרות מוקדמת עם שירות המבחן במסגרת תסוקיר המעצר בתיק זה. הנאשם הינו רוק, בן 20, נעדר הרשותות קודמות. מתואר כי הנאשם נעדר תמייה משפחתיות. עולה כי הנאשם חל לצורן סמים בגין צער ותיאר את הצריכה כדרכו ההתמודדות שלו עם המיציאות, ואמציעו בירחה מרגשות קשים. הנאשם לא השתלב בעברו בהליך טיפול בתחום התמכרוויות, לטענותו בשל העדר מודעות להיותו מכור. הנאשם ביטה נוכחות להשתלב הטיפול בתחום התמכרוויות ומצביע שם כי הוא הגיע לתובנה באשר לקיומה של התמכרוויות והבע רצונו לשמר על ניקון מפני חומרים ממקרים. יחד עם זאת, עולה כי הנאשם אינו בשל להלirk טיפול שיקומי עמוק בתחום התמכרוויות, לאור זאת שסירב להשתלב בקחילה טיפולית. הנאשם טען בפני שירות המבחן כי הרקע לביצוע העבירות הנכונות הוא היוטו של הנאשם מחוסר עבודה, היוטו סובל מצוקה כלכלית ורגשית, והיוטו נעדר גורמי תמייה. עוד טען הנאשם כי צריך אלכוהול בכמות מופרצת בביתו, בטרם יצאתו לרחוב ובטרם ביצוע העבירות המיוחסות לו. הנאשם טען בפני שירות המבחן כי יצא מביתו לצורך רכישת מזון, ראה את המתלון, שאותו לא הכיר קודם לכן, והחליט לתקוף אותו כפי שמתואר בכתב האישום המתוקן. הנאשם טען כי לא היה מודע אותה עת לפציעות שנגרמו למתלון. הנאשם מסר לשירות המבחן כי לאחר שנמלט עם הארכן, הוא השאיר את הכסף בביתו של חבר ובדרכו הביתה נעצר על-ידי גורמי החוק. לדבריו הנאשם, הוא יצר קשר עם חברו על מנת שזה יחזיר את הכסף למטלון וכי הכסף הוחזר. עוד תואר כי הנאשם נחשף לתמונות פצעותיו של המתלון וחש בשושה וחרטה על מעשיו, וכן טען כי הביע נוכנותו להתנצל בפני המתלון ולפצותו בהתאם להחלטת בית-המשפט. הנאשם מתחייב כבעל-ערך עצמי נמוך ודפוסים התמכרוויות. עולה כי הנאשם הביע נוכנותו לשינוי אורח חייו והבע נזקקות טיפולית. התרשומות לשירות המבחן היא כי הנאשם ביצע את העבירות במטרה להשיג כסף קל ומהיר, בהיותו תחת השפעת אלכוהול, ומתור קושי לבחור בדרכים אחרות על מנתקדם מצבו. שירות המבחן הגיע לכל מסקנה שלפיה רמת הסיכון להישנות ביצוע עבירות דומות בעtid ביןונית, וכי חומרתן, ככל ותהיינה, צפוייה להיות ביןונית. לסיכום, המליץ שירות המבחן על הטלת עונשה קונקרטיבית, צו אשר תציב גבול למעשיו והמליץ, שככל שיטול על הנאשם עונש מאסר בפועל, יש לשלב את הנאשם בתהליך טיפול בתחום התמכרוויות במסגרת שב"ס.

הראיות לעניין העונש
הממשימה

הממשימה לא הגישה ראיות מטעמה לעניין העונש, הנאשם דכאן נעדר עבר פלילי.
ההגנה

ההגנה לא הגישה ראיות מטעמה לעניין העונש.
הטייעונים לעניין העונש
הממשימה

הפרקליטה המלומדת, עו"ד אביבית - מולונש קבדה, הגישה את טיעוניה לעונש בכתב, אשר סומנו טעת/1. במסגרת טיעוניה הכתובים ציינה המשימה את הערכים המוגנים שנפגעו מעשיו של הנאשם: כבוד האדם, גופו, קניינו, תחושת הביטחון האישי והציבורי, וכן פגעה בסדר הציבורי. בנוסף לכך, ציינה המשימה כי הנאשם פגע בעצם מעשיו גם בערך מגן מיוחד - ערך ההגנה על החילש בחברה והגנה על הקשייש בפרט. המשימה הדגישה את חומרת מעשיו של הנאשם בעצם הפגיעה באדם קשה, וכי היא גמנית עם המעשים הנקלים והbezויים ביותר שידעה החברה, הפגעים באופן חרוץ בביטחון האישי ומגלמים אכזריות ואידישות לנזק הנגרם לקורבן העבירה.

המשימה, בטיעוניה, הדגישה את הנسبות המתחמורות הקשורות ביצוע העבירה:
חלוקת היחס של הנאשם ביצוע העבירות - חלקו של הנאשם הינו מוחלט ואחריוו מלאה;
הנזק שנגרם והנזק שהוא צפוי להיגרם - כפי העולה מעובדות כתוב האישום המתוקן, התפתח מאבק בין הנאשם המטלון, זאת כדי להשיג את הארכן או כדי למנוע התנגדות המתלון לגניבתו. במסגרת אותו מאבק, חנק הנאשם את המתלון, הפיל אותו ארضا והביא לכך שהmatelon קיבל מכחה בראשו. כתוצאה לכך, נגרמו למטלון שפשופים בידו, ברגליו וכן במצבו. המשימה הדגישה בטיעוניה כי רק במקרה נזקי המתלון לא היו קשים במיוחד, שהרי די באלים בוצעמה נמוכה כדי לגרום נזקים קשים לאדם קשה בן 80.

הסיבות שהובילו לביצוע העבירות - המאשימה טענה כי באופן טבעי עבירות השוד מבוצעות לשם השגת רווח קל. בעניין זה הפנתה המאשימה למסקיר ולטענה שעלתה בו כי מצבו הכלכלי של הנאשם ושתיית אלכוהול עברו למשישו, הם אלה שהובילו אותו לביצוע העבירה. המאשימה מצידה הדגישה כי אין בסיבות הנטענות כדי להפחית מחומרת המעשיהם, וכן הבירה בין היתר כי מצוקה כלכלית אינה מהוות נסיבה מסקלה ואין בה כדי להצדיק התנהגות עברינית אלימה כלפי עוברי אחר, אך גם לגבי שימוש במשקאות אלכוהוליים. המאשימה תמהה על עצם צריכת אלכוהול או סמים לכואורה על-ידי הנאשם עבור עצמו, במיוחד כאשר הוא טוען למצוקה כלכלית, וכן הביעה תהיתה לגבי מקור הכספי אשר שימש אותו לרכישתם. המאשימה טענה בתוקף כי אין בכספי כלכלי או בצריכת אלכוהול כדי להוות נסיבה מסקלה למשישו המתוירים בכתב האישום המתוקן.

יכולתו של הנאשם להבין את מעשיו ואת הפסול במשישו לרבות בשל גילו - המאשימה הדגישה כי הנאשם היה בגין בעת ביצוע העבירות (מעל גיל 18 ומתחת לגיל 21) וכי הנאשם איננו סובל מליקוויות, ואינו קרוב לשום סיג' לאחריות פלילתית. עוד ציינה כי הנאשם לא היה נתון למצוקה نفسית ולא קדמה למשישו התగורות צדו או אחרת, וכי הוא היה מודע היטב לחומרת מעשיו והשלכות התנהגותו.

המאשימה הדגישה את עצמת האלים שנקט הנאשם כלפי המתלוון וטענה כי אין להקל בעונשו ממשום שהסכום שנטל הינו נמוך באופן ייחסי. עוד הדגישה המאשימה את הנזק הנפשי החמור, שקרוב לוודאי נגרם למתלוון, את הפגיעה בביטחון האיש, ואת אותו יכול לרעה של פער הכוחות בין כוחו של הנאשם אל מול חולשתו של המתלוון, נוכח גילו המופלג. המאשימה בטיעונה עתרה למתחם עונש של 3.5-5 שנים מסר בפועל.

באשר לניסיונות שאינן קשורות ביצוע העבירה: המאשימה הפנטה למסקנותיו והמלצותיו של שירות המבחן על פי האמור בתסקיר - שם פורטו נסיבות חייו האישיות והמשפחתיות המורכבות של הנאשם. ציין שם כי הנאשם היבע נכונותו להשתלב בטיפול בתחום ההतמכויות. המאשימה הפנטה למסקנת שירות המבחן ולפיה רמת הסיכון להישנות ביצוע עבירות דומות בעתיד הינה בינונית, וחומרתן של העבירות אלה, ככל שתבוצעו, צפואה להיות בינונית. עוד ציינה המאשימה כי המלצת שירות המבחן היא להטיל על הנאשם עונשה קונקרטיבית, כמו אשר תציב גבול למשישו, וזאת לאור חומרת העבירות והנזקים שגרם למתלוון. כמו כן, ציינה את עמדת שירות המבחן ולפיה יש לשקל את אפשרות שילובו של הנאשם בתהליך טיפול בתחום ההתמכויות, במסגרת שב"ס. עוד הדגישה המאשימה כי בהעדר המלצה טיפולית או שיקומית, היא סבורה כי אין מקום לסתות מתחם העונש שייקבע משיקולי שיקום.

לאור הנטען, ביקשה המאשימה לגוזר את עונשו של הנאשם ברף האמצעי-תיכון של המתחם שייקבע. עוד עתרה המאשימה להטלת מאסר מוגנה ארוך ומשמעותי, ולהזב הנאשם בפיצויים למתלוון.

ההגנה

הсанגור המלומד, עו"ד מאהר תלמי, השmia את טענותיו בעל-פה בפני בית-המשפט והציג את הנסיבות המקלות בעניינו של הנאשם. עוד טען הסANGER בהתייחס לניסיונות הקשורות לביצוע העבירה כי צריכת אלכוהול היא זו שגרמה לו להצע את העבירות, וטען כי הנאשם לא יכול היה להעיר את גילו המתקדם של המתלוון. כמו כן, ציין הסANGER כי הפציעות שנגרמו למתלוון לא היו חמורות והמתלוון בוודאי כבר החלים מהן. עוד טען הסANGER כי רצוי לראות בא'תקיפת הזקן', כנסיבה ולא עבירה נפרדת בכתב האישום.

ההגנה טענה כי המתهم אליו עטרה המאשימה מחמיר עם הנאשם יתר על המידה, וכן הפנטה את בית-המשפט לפסיקה ולמקרים בהם נפסקו עונשים קלים יותר ביחס למתחם אליו עטרה המאשינה. ההגנה עטרה בטעינה למתחם עונש של 6-24 חודשי מאסר בפועל.

באשר לנسبות המקולות אשר אין קשרות ביצוע העבירה, ציין הסגנור את גילו הצעיר של הנאשם והמצוקה הקשה בה היה שרוី בעת ביצוע המעשים את העבודה, שהנאשם שיתף פעולה בחיקרתו והודה במעשים בפני חוקריו; חסר זמן שיפורני יקר בעצם הודהתו במסגרת ההליך המשפטי; חסר את העדת המתلون בפני בית-המשפט; הביע חרטה על מעשיו (גם בפני חוקריו במשטרה וגם בפני נציגי שירות המבחן) ואף הביע בשזה עליהם עוד טען כי הנאשם הורתע מביצוע מעשים שכאה בעtid וכי התרומות שירות המבחן היא שאין מדובר באדם אלאים; הסגנור הדגיש כי הנאשם נסיבות חיים קשות מאוד, זאת כפי שפורטו בהרחבה בתסקירות (אולם מטעמי צנעת הפרט לא יפורטו כאן); עוד ציין כי הנางם הינו נעדר תמייה ואין מי שידאג למחרותו; וכן הפנה את תשומת-לב בית המשפט לכך שהנאשם הביע רצונו להשתלב בהליך טיפול.

לאור האמור, בבקשת ההגנה לגזר את עונשו של הנאשם בתחום המתهم שיקבע.

דברו האחרון של הנאשם במסגרת הדיון, פנה הנאשם לבית-המשפט - הביע חרטה על מעשיו והתנצל עליהם.

דין והכרעה

יובהר כבר בפתח דברי - מעשיו של הנאשם מעוררים סלידה ושתט נפש. מעשיו של הנאשם מהווים ניצול ציני של פערי הכוחות הפיזיים ביןו לבין המתلون. על בית-המשפט לעמוד על חומרתן של עבירות השוד, בפרט כאשר הן מבוצעות כלפי קשישים וחסרי ישע. קל וחומר, כאשר מדובר בפגיעה פיזית, שיש בה פוטנציאל לנזק רב. בית-המשפט העליון נתן דעתו הנחרצת באשר לאוותן עבירות שוד המבוצעות כלפי אנשים קשישים. כך, למשל [בע"פ 3307/08](#):

מדינת ישראל נ' טועני (יום 4.3.2009):
"UBEIROT SHOD, VEMIYUD CSHUBIROT ALU MOFONOT CONGD KASHISIM, HINAN REUA CHOLAH SHOBOHA UL BETI HAMISPAT LEUKOR MISHOREH. HAFNEA DOKKA LAOCLOSIA CHLSHA, OCLOSIA KASHISIM, MATUR TAKOVA CI OCLOSIA ZO LA TCOLL LEHGUN UL UZMA, MASHKAFET ANTEI CHBARTIOT UMOKHA VEMGALMAT BHATOCHE ACERIOT VADISHOT LCHOMRAT HAGUA HENGARTA LKORBN HABIRAH" [ראו גם: [ע"פ 15/15 7098](#) טניסלב אבןzon נ' מדינת ישראל (ניתן ביום 15.2.2016)].

ככל, בעת ביצוע מלאת הענישה, העיקרון המנחה שנקבע במסגרת תורת הבניה שיקול-הදעת השיפוטי, הוא עקרוני הליימה: משמע, שימור יחס העולם בין חומרת מעשה העבירה בנסיבותיו ומידת אשמו של הנאשם ובין סוג העונש המוטל עליו ומידתו. על מנת לשמר יחס זה, עובר לקביעת העונש יש לשרטט מתחם עונש העולם, מתוך התחרבותה בערך החברתי בו פגע המעשה, במידת הפגיעה בו, בנסיבות הענישה הנוגנת ובנסיבות הקשורות ביצוע העבירה. مكان, לאחר קביעת המתחם, וככל שבית-המשפט לא מצא לנכון לסתות הימנו מטעמי שיקום או הגנה על הציבור, יקבע העונש המתאים לנางם בשים לב לנ稳定性 האישיות ולנתונים נוספים, הללו שאינם קשורים ביצוע העבירה.

לשיטתי, העבירות החמורים אותן ביצע הנאשם מהוות יחדיו "איורע אחד", שכן קיימים ביןיהם קשר הדוק - העבירות התרחשו באותו היום, כחלק בלתי-נפרד מתוכנית עברינית לשוד את ארנקו של המטלון ולגונב את תכלתו, כל זאת תוך שימוש באליםות פיזית כלפי המטלון, מתוך רצף האישום המתוקן (ראו לעניין זה: ע"פ 4910/13 ג'ابر נ' מדינת ישראל, מפי כב' השופט ברק-ארץ, ניתן ביום 14.10.29; ע"פ 9308/12 עיסא נ' מדינת ישראל, ניתן ביום 30.7.15). משכך, יקבע מתחם עונש אחד הולם לכלל המעשים, זאת לפי סעיף 40(א) לחוק העונשין. יודגש כי בଘירת העונש ישמר היחס ההולם בין חומרת מכלול המעשים ומידת אשמו של הנאשם לבין תקופת המאסר שהוא עלוי לרצות וזאת לפי סעיף 40(ג) לחוק.

בכל הנוגע לערכיים החברתיים המוגנים שנפגעו כפועל יוצא ממעשיו של הנאשם זה, הרי שהדברים מובנים מאליהם: כבוד האדם, גופו וקנינו. בערך המוגן של שמירה על כבוד האדם גופו, פגע הנאשם פגיעה קשה, בהיות הפגיעה כלפי איש מבוגר, חלש וחסר הגנה. במשעו פגע הנאשם קשה בתחושת הביטחון האישי והציבורי של המטלון - ושל כל אותם האנשים הנמנים עם קבוצת גילו של המטלון. לפיכך, ראוי לקבוע כי מידת פגיעת המעשה בערכיים המוגנים הינה גבוהה.

בעניין הערכיים המוגנים הנפגעים בעבירות שוד כלפי קשיים, אפנה לדברים שנכתבו ב-ע"פ 1261/15 מדינת ישראל נ' יוסף דלאל (ניתן ביום 3.9.2015):

"... בהיותו 'טרף קל', מזעד האיש הקשיש להיות קרבן לגניבה או לשוד. מצד הנזק הכלכלי, נגרם לא אחת גם נזק פיזי, רגשי ותפקודי. הביטחון העצמי מתערער, האמון בחולת נגרע, עד כי לעתים הפגיעה היא חרסתה תקינה. אנו מצוים לגם ולהרטיע: "בית משפט זה רואה בעונשה המחרימה בנושאים אלו את תרומתו להגנה על קשיים וביטוי לרצונו להבטיח כי גם בעורב ימיהם לא יהפכו מי שאינם עוד בשיא כוחם הפקר למשיע בריאות, ולא תיגע איזותם חייהם (ע"פ 1044/13 זידאן נ' מדינת ישראל (ניתן ביום 29.10.2013))."

על מנת לשרטט את מתחם העונש ההולם בעינו של הנאשם, עינתי בפסיכה רחבה העוסקת בעבירות מסווג זה: ב-ע"פ 7098/15 סטנסלב אבנזה נ' מדינת ישראל (ניתן ביום 15.2.16), הורשע המערער בעבירות של שוד לפי סעיף 40(א) לחוק, ותקיפת ז肯 לפי סעיף 368(א) לחוק. באותו מקרה, המטלוננט - קשייה בת 77, הגיעו לסניף בנק בירושלים ומשכה כספים בסכום של 7,802 ₪. המטלוננט הכינה את הכספי לשקיית שהיא בידה, ויצאה מהבנק. המערער, אשרሻה באותו עת בבנק, החל לעקוב אחר המטלוננט ברחוב, ברכבת הקללה ובאוטובוסים. לאחר שהטלוננט יצא מבית-חולים בו ביצעה בדיקה רפואי, היא עלה על אוטובוס בכיוון ביתה ואף החיליפה קו אוטובוס כדי להגיע לעיירה, כאשר בכל אותו הזמן המערער המשיך לעקב אחריה. כאשר נעמדה המטלוננט סמוך לדלת ביתה, פנה המערער אליה, שאלה היכן נמצא רחוב מסוים, ואז משך בשקיית שהיא בידה וברח מהמקום. המטלוננט נפלה כתוצאה ממעשיו של המערער, התגלгла במדרגות ונגרמו לה כאבים בידה הימנית ונפיחות וכאבים בקרסול ימין. המערער בעל עבר פלילי. בית-משפט קמא קבע מתחם עונש הולם של 24-60 חודשי מאסר בפועל, וגורע על המערער עונש של 36 חודשי מאסר בפועל, מאסר מותנה של 12 חודשים (למשך שנתיים) ופיקצי למטלוננט בסך 20,000 ₪. בימה"ש העליון דחה את הערעור וקבע כי בזר-הדין נעשתה התחשבות הולמת בנסיבות האישיות של המערער שאין קשורות בביטוי העבריה וכי אין העבודה שהיא נתנו לחצים מצדיקה את הפגיעה במטלוננט הקשייה או הקללה בעונשו.

ב-ת"פ (מחוזי ב"ש) 20-01-29880 מדינת ישראל נ' סיגל התשואל (ניתן ביום 18.11.21), הורשעה הנאשמת על-פי הודהה בכתב אישום מתקון, בעבירה של שוד לפי סעיף 402(א) לחוק. באותו מקרה, הגעה המתלוונת - קשייה בת 82, אל הכניסה לבניין דירתה, כאשר היא נשאת עמה את תיקה אישי, הנאשמת הבדיקה במתלוונת ובתיק אותה, נגשה אל הקשייה מאחור והחלה למשוך את התקיק בחזקה. מעוצמת המשיכה נפלה הקשייה ארצתה, נחבטה ברצפה וקיבלה מכות ברגליה ובראשה. המתלוונת המשיכה לאחוץ את תיקה, הנאשמת לא הרפתה ומשכה בחזקה את התקיק, תוך שהיא גוררת את המתלוונת על הרצפה. בשלב מסוים נקרעו רצועות התקיק והנאשمت חטפה את התקיק מיד מהתלוונת ונמלטה מהמקום. הנאשמת גנבה את התקיק שהכיל: ארנק, כרטיסים שונים, תעוזת זהות, מפתחות, משקפי ראייה, מכשיר פלאפון, 250 ל"נ ומטבעות כסף. כתוצאה ממשעי הנאשמת חשה הקשייה כאבים ברגליה, בגין ובראשו ונגרמו לה שטפיים בשורש כף ידה. בית-המשפט הוגש תסוקיר נפגעת עבירה, אשר פירט את הפגיעות שנגרמו למATALונת ואת השלכותיו של המקירה על איזות חייה. בית-המשפט קבע מתחם עונש הולם של 40-60 חודשי מאסר בפועל, ונגזרו על הנאשמת 40 חודשי מאסר בפועל, מאסר מותנה של 12 חודשים (למשך 3 שנים) ופיצוי בגיןה של 75,000 ל"נ.

ב-ע"פ 6056/18 שלמה אדרי נ' מדינת ישראל (ניתן ביום 16.5.19), הורשע המערער על-פי הודהתו במסגרת הסדר טיעון וככתב אישום מתקון, בעבירות שוד לפי סעיף 402(א) לחוק. באותו מקרה, המתלוונת - קשייה בת 90, רכשה מצרכים בשעות הבוקר, במרכז מסחרי בbara-שבע. בסיום הרכישה, העבירה המתלוונת את המוצרים ואת ארנקה שהכיל 200 ל"נ לתוך שקית, והחללה לחזור בהליכה לביתה. המערער, שהבחן במתלוונת ובתוכלת השקית, משך אותה מיד מהתלוונת ונמלט מהמקום. כתוצאה לכך נפלה המתלוונת ארצתה, נחבלת בראשה, ונזקקה לטיפול רפואי. דבר על מערער בעל עבר פלילי של 21 הרשומות קודמות בעבירות סמים ורוכש. בית-משפט קמא קבע מתחם עונש הולם של 24-50 חודשי מאסר בפועל, ונגזרו על המערער 38 חודשי מאסר בפועל, מאסרים מותנים, פיצוי למATALונת בסך 7,000 ל"נ וקנס בסך 1,500 ל"נ. בית-המשפט העליון דחה את הערעור.

ב-ע"פ 261/20 פ"ק שמאלוב נ' מדינת ישראל (ניתן ביום 12.7.20) ذובר על מערער שהורשע בביצוע עבירות שוד לפי סעיף 402(א) לחוק, כלפי המתלוונת - אישת בת 63 [מספר שנים מתחת לגיל הגדרה בחוק]. באותו מקרה, הסתובה המתלוונת בשעות שלפני הצהרים במרכז מסחרי בעיר נצרת-עלית, ובשלב מסוים נכנסה לחנות. המערער נכנס אחריה, הבחן במתלוונת ובתיק שאחזה בידה והחליט לשודד אותה. כאשר יצאה המתלוונת מהחנות, עקב אחריה המערער ובשלב מסוים ניגש אליה כדי לחתת ממנה את התקיק. המתלוונת הבחינה במערער, אחזה בתיק בחזקה בשתי ידייה בצדדים לחזה והמערער משך את התקיק מידיה, חרף התנגדותה של המתלוונת, ועצב את המקום. בתיקה של המתלוונת היו - שטר של 100 ל"נ, כרטיס אשראי בנקיי ומפתחות ביתה של המתלוונת. המערער נדונ בבית-משפט קמא ל-30 חודשי מאסר לרצוי בפועל, 12 חודשים מאסר מותנה, וחuib בפיצוי כספי למATALונת בסך של 1,000 ל"נ. בנוסף, הופעל כנגדו בגין בית-המשפט העליון, טען המערער להגנתו כי היה במצב של "שכורת" בעת ביצוע מאסר בפועל). עירעו בו בפני בית-המשפט העליון, טען המערער להגנתו כי היה במצב של "שכורת" בעת ביצוע המעשים וכי היה על בית-משפט קמא להתחשב בכך בעת הכרעת הדין ואף לזכותו מפאת סיג השכורות. בית-המשפט העליון התרשם כי המערער אכן שתה אלכוהול טרם ביצוע השוד (הדבר בא לידי ביטוי גם בהודעת המתלוונת וגם בדברי חוקר המשטרה), אולם סבר כי אכן בית-משפט קמא במסקנותו לפיה לא היה המערער "שיכור" כמשמעותו בחוק העונשין. הערעור נדחה לעניין הכרעת הדין, אולם התקבל באופן חלקו לעניין העונש, באופן זה שמחצית עונש המסר שהופעל נגד המערער יוצאה בחופף לעונש המסר שנגזר עליו בתיק זה. בית-המשפט התחשב בנסיבות חייו הקשות של המערער ובנסיבות הרפואית הקשה (לרבות הכרה בנסיבות 100%) ולבסוף נגזרו עליו 34.5 חודשי מאסר בפועל, בניכיימי מעצמו.

מתוחם העונש ההולם בבואו לגבש את מתחם העונש ההולם יש לתת את הדעת לניסיות הקשרות ביצוע העבירות, זאת בהתאם לסעיף 40(א) לחוק העונשין.

בבקשר של עבירות אלה, המונח "זקן" עוגן בסעיף 1363ו' (ג) לחוק והגדיר אותו כמי שחזה את גיל 65 שנים. במקרה דכאן, מדובר במתלון בגיל 80 שנים, אשר חזה את הגיל הנקבע בחוק לפני שנים רבות. אי לכך, הרוי שלפלינו אדם פגיע מאוד וכי מעשה קל שבקלים בכדי לפגוע בוגנו, בنفسו, בתפקידו ובאורח חייו. בצדק טענה המאשימה כי רק מזמן לא נגרמו למתלון נזקים פיזיים חמורים יותר. לאור זאת, הרוי שיש לתת לגילו של המתלון משקל גדול יותר בעת בוחינת מתחם העונש ההולם. בעניין זהה, אפנה לדבריו של כב' השופט א' שטיין-ב-ע' פ 6056/18 שלמה אדרי נ' מדינת ישראל (ניתן ביום 16.5.19), פסקה 17 לפסק-הדין.

באשר לנسبות שהביאו את הנאשם לביצוע המעשים - בתסaurus שנערך לנאם עליה כי הנאשם צריך לכוארו אלכוהול בטרם ביצוע המעשים, ונטען כי היה בכך כדי להשפיע עליו בעת ביצוע המעשים. המאשימה התייחסה לטענה זו במסגרת טיעוניה הכתובים, והגנה מצהה העלה טענה זו במסגרת טיעוניה בעל-פה. כאמור, התיק דן הגיע לכך במסדר טיעוניה הכתובים והליך הוכחות לא נוהל. אולם, אף ש"טענת השкорות" לא נבחנה ולא הוכחה, יובהר כי גם אם היה מוכח בדיון כי הנאשם צריך אלכוהול טרם ביצוע המעשים, אין בכך כדי להוות הצדקה או תירוץ למעשי הנאים. בע' פ 261/20 פיק שמאלוב נ' מדינת ישראל (ניתן ביום 12.7.20), אשר פורט בהרחבה לעיל, ניתן בו- המשפט העליון דעתו לכך שצריכת אלכוהול, אף אם הוכחה בדיון, אין היא מהוות מניעה מהרשיע את הנאשם (כל שaina עליה כדי סייג לאחריות פלילתית) [ראו עמוד 4 לפסק-דיןו של השופט נ' סולברג].

במקרה דכאן, קיימות נסיבות נוספות אשר יש להתחשב בקיומן: העבירות בוצעו על ידי הנאשם ביזמתו, ובמטרה להשיג רוח קלה; העבירות נעשו תוך שימוש באלים פיזיים כלפי המתלון; המתלון נגרמו חולות בגוף והוא היה צפוי לסבול מנזקי גופם נוספים; לא קדמה למעשים התגרות כזו או אחרת; הנאשם אינו קטוני, גילו היה 19 שנים בעת ביצוע העבירות; הנאשם אינו סובל מליקות כלשהן ולא קיים בעניינו סייג לאחריות פלילתית.

בנוסף לכך, הנזק הנפשי של נפגע העבירה צריך להיליך בחשבונו בעת שkeitת המתחם. בתיק זה לא הוגש 'תשס'יר נפגע עבירה' למתלון, אולם אין חולק כי בנسبות בהן אדם קשייש מותקף במרכז הרחוב, מוצא עצמו חבול ומוטל חסר אונים - די בכך כדי לשכנע כי נגרם למלאן נזק נפשי שלווה אותו גם בעתיד. סגנרו של הנאשם אף הסכים עם הנחיה זו במסגרת טיעונו ההגנה לעונש (ראו עמ' 7 לפרוטוקול הדיון מיום 10.11.24, שורות 14-15).

לאור המקובל, סבור אני כי יש לקבוע מתחם עונישה הולם הנע בין 26-48 חודשים מאסר בפועל, לצד עונשים נלוויים. משנקבע מתחם העונישה, בשלה השעה להגדר את העונש המדוייק שיוצב בתחום העונישה, תוך התחשבות בנسبות שאינן קשורות ביצוע העבירה, זאת לפי סעיף 40 א' לחוק העונשין.

בעניין זה, לא נעלמו מענייני הנسبות הבאות: הנאשם הוא אדם צער ב-20, ללא עבר פלילי; הנאשם שיתף פעולה עם רשות החוק; הנאשם בעצם הוודאותו נטל אחריות על מעשיו; הנאשם הביע חרטה ואף בושה על מעשיו, והתנצל עליהם; הנאשם חסר זמן שיפוטי יקר וכן יתר את העדת המתלון; הנאשם הביע נוכנותו להשתלב בהליך טיפולו; לנאשם נسبות חיים קשות, אשר פורטו בהרחבה בתסaurus שנערך לו על-ידי שירות המבחן.

noch ממצאי שירות המבחן אשר פורטו לעיל ובհיעדר המלצה שיקומית - נראה כי אין הצדקה לחרוג ממתחם העונישה שננקבע משיקולי שיקום.

סוף דבר

מוטלים, אפוא, על הנאשם עונשים כדלקמן -
(א) 28 חודשים מאסר לריצוי בפועל, מיום מעצרו.
(ב) 12 חודשים מאסר על תנאי שלא יעבור במשך שלוש שנים מיום שחררו ממאסרו, עבירות אלימות מסווג פשע.
(ג) 6 חודשים מאסר על תנאי שלא יעבור במשך שלוש שנים מיום שחררו ממאסרו, עבירות אלימות מסווג עון או עבירת רכוש.

(ד) פיצויים בסך 5,000 ל' לתובת נפגע העבירה.
הפיצויים ישולמו ב-5 תשלום חודשיים שווים החל ביום 1.2.25 וועברו לנפגע העבירה לפי פרטיהם עדכניים שיימסרו בידי המאשימה למזכירות. אי תשלום אחד מן התשלומים במועד יעמיד את יתרת הפיצוי לפירעון מיידי.
כפי שהומלץ במסגרת של תס吼ו שירות המבחן, אבקש משב"ס לבחון את התאמתו של הנאשם לטיפול במסגרת בית המאסר.
זכות ערעור כחוק.
ניתן היום, כ"ב כסלו תשפ"ה, 23 דצמבר 2024, במעמד הצדדים.